

SKÖTSELPLAN

NATURRESERVATET BYSJÖHOLMARNAS

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

sid

I ALLMÄN BESKRIVNING

2

- 1 Administrativa data 2
- 2 Grunden för beslutet samt föreskrifter 2
- 3 Översiktlig beskrivning av befintliga förhållanden 2
 - 3.1 Naturförhållanden 2
 - 3.2 Kulturförhållanden 3
 - 3.3 Nuvarande markanvändning 4
 - 3.4 Tillgänglighet 4
 - 3.5 Slitage- och störningskänslighet 4
 - 3.6 Källuppgifter 4

II PLANDEL

5

- 1 Disposition och skötsel av mark och vatten 5
 - 1.1 Övergripande mål 5
 - 1.2 Generella riktlinjer och åtgärder 5
 - 1.2.1 Hävd av skogsområde 5
 - 1.2.2 Jakt 8
 - 1.2.3 Disposition och skötsel av byggnader 8
 - 1.2.4 Utmärkning av reservatets gräns 8
- 2 Anordningar för rekreation och friluftsliv 8
 - 2.1 Övergripande mål 8
 - 2.2 Riktlinjer och åtgärder 9
 - 2.2.1 Information 9
 - 2.2.2 Stigar 9
- 3 Tillsyn 9
- 4 Finansiering av naturvårdsförvaltningen 9

Skötselplan för naturreservatet Bysjöholmarna, Avesta k:n

I ALLMÄN BESKRIVNING

1 ADMINISTRATIVA DATA

(Se registeruppgifter)

2 GRUNDEN FÖR BESLUTET SAMT FÖRESKRIFTER

(Se reservatsbeslutet)

3 ÖVERSIKTLIG BESKRIVNING AV BEFINTLIGA FÖRHÅLLAN- DEN

3.1 Naturförhållanden

Bysjöholmarna ligger i den av Dalälven genomflutna Bysjön på ca 62 m ö h, en dryg mil uppströms Tyttboforsarna där älven lämnar Dalarna.

De västra öarna, Lammön och Långholmen, utgör delar i Möklintaåsen vilken fortsätter norrut och bildar Byåsen. Dessa öar är sålunda uppbyggda av sand, grus och rullsten. Öarna österut, Arnön, Vidön, Lillön och Drällsholmen, består av storblockig morän och berghällar. Flackare partier i "läläge" är överlagrade med finkorniga älvsediment.

Vegetationen på öarna är intressant, bl a tack vare läget i anslutning till den biologiska norrlandsgränsen, som medger förekomst av självföryngrande ek och lind. Vegetationen är ofta frodig, men då kalk tycks saknas förekommer få sällsynta skogsväxter. Mer anmärkningsvärd är istället florán på de öppna starrängarna. I de vidsträckta bestånden av grenrör och vass- eller norrlandsstarr klänger den sällsynta kärrvialen. I vattenlinjen på sedimentmark växer bågsäv, och på sand- eller grusstrand rosenpilört.

Skogen utgörs av lövrik granskog utom på de av åsmaterial uppbyggda öarna där tallskog är dominerande. Lövrikedomen torde kunna förklaras av en kombination av naturliga faktorer, där översvämningar spelar en stor roll, och mänsklig påverkan i form av slätter och djurhållning. Asp och björk dominerar, men här och var finns betydande inslag av ek och lind. Skogen varierar starkt från att vara gammal och naturskogsliknande till de unga primärsuccessioner som påträffas på f d slättermark.

Till den speciella skogstypen är många av Bysjöholmarnas specifika värden knutna. Här finner man många sällsynta lavar och vedsvampar som drar nytta av mängden död ved. Hit hör också en mycket rik insektsfauna där speciellt de sällsynta vedlevande skalbaggar har uppmärksamats.

Fågellivet är som sig bör i ett område som detta både art- och individrikt. Hackspettarna sätter starkt sin prägel på området genom bobyggande och födosök i de gamla träden. Artsammansättningen hos fågellivet i övrigt torde vara det för regionen typiska, liksom även däggdjursfaunan. Anmärkningsvärt är dock att bävern har etablerat sig i området i sen tid och åstadkommit betydande påverkan på strandskogarna.

Fynd av hotade arter

Nedre Dalälvsområdet är sedan lång tid berömt för sin insektsfauna och är, speciellt vad gäller skalbaggsfaunan, relativt välundersökt. På senare tid har även områdets kvaliteter i fråga om lav-, moss- och vedsvampsflora uppmärksammas. Dess fågelrikedom med bl a förekomst av vitryggig hackspett är välkänd.

Ännu återstår dock säkerligen mycket att upptäcka av Bysjöholmarnas lägre växt- och djurliv. De få undersökningar som har utförts här har givit fynd som pekar på extreordinära naturvärden. Nedan förtecknas dessa för att ge en antydning om vilka miljöer som är allra mest angelägna att skydda och bevara.

Siffror inom parentes anger hotkategori: 1 = akut hotad; 2 = sårbara; 3 = sällsynta; 4 = hänsynskrävande.

<i>Agonum longiventre</i> (2)	En mycket sällsynt skalbaggsart som i landet nästan uteslutande är påträffad i Nedre Dalälvsområdets urskogsbestånd. Miljön där arten trivs är mörka täta bestånd där den håller till under barken på lövträd. Arten påträffades på Vidön på 1940-talet.
<i>Cucujus cinnaberinus</i> (1)	En likaledes mycket sällsynt skalbagge med huvudutbredningsområdet vid Nedre Dalälvsområdet. Arten lever främst under barken på grova aspar och har påträffats på Vidön på 1940-talet.
<i>Schismatomma pericleum</i> (2)	Skorplav som växer på grova ekar i fuktigt läge.
<i>Antrodia pulvenascens</i> (3)	Ticka som växer på grova asplågor i fuktigt läge.
<i>Cavininia himantia</i> (4)	Vedlevande taggsvamp på eklågor.
<i>Sclerophora coniophaea</i> (4)	Knappnålslav som växer på grov ekbark. Funnen på Arnön.
<i>Scirpus radicans</i> (2)	Kärlväxt som trivs på grunda gytjestränder utanför starrbältet på Arnön.

Av fåglar som klassas som hotade påträffas vitryggig hackspett (1), fiskgjuse (4) och mindre hackspett (4).

3.2 Kulturförhållanden

Bysjöholmarna saknar bebyggelse, men de har under lång tid varit av stort värde som slåtter och betesmark. På skifteskartor från 1801 upptas merparten av marken som "sva", "kärrslog" eller "starrslog". Vissa delar kallas "backe", vilket torde avse steniga, svårutnyttjade marker som sannolikt hyste en del skog. För övrigt måste öarna ha varit i det närmaste helt öppna med

undantag för de gamla ekar och tallar som är så gamla att de fanns även på den tiden. På Vidön kallas ett område "backen med ladorna", men annars tycks bebyggelse ha saknats. Slåttern torde ha upphört redan vid seklets början, men bete har förekommit ända in på 1950-talet.

Spår av odlingsverksamhet finns på Lammön där små åkertegar kan skönjas i skogen. På Lammön har även en ganska intensiv grusbrytningsverksamhet skett, vilket har medfört att stora sår har skapats i åsen. Dessa har dock börjat växa igen med tall så att de inte är så påtagliga idag. Verksamheten omtalas redan på en karta från 1855 där 2 tunnland "grustag" anges från "Lambön".

3.3 Nuvarande markanvändning

Markanvändningen idag inskränker sig till friluftsliv i form av bad och fiske.

3.4 Tillgänglighet

Bysjöholmarna kan bara nås med båt (våghalsiga skridskoåkare kan möjligen ta sig ut under kallperioder). På campingplatsen i Näs sker båtuthyrning, så även tillfälliga besökare har goda möjligheter att besöka öarna. Lammön är mest välbesökt, och den ö som lämpar sig bäst för strövtåg. Här finns också en stig som är markerad, färgen håller dock på att utplånas och stigen börjar bli svår att följa.

3.5 Slitage- och störningskänslighet

De arter och naturtyper som förekommer på öarna är inte speciellt känsliga för slitage eller störningar. Dessutom torde inte besöksfrekvensen bli så hög att några bekymmer behöver uppstå. Etablerar sig den vitryggiga hackspetten som häckfågel bör dock speciella skyddsåtgärder övervägas. Den mest välbesökta delen av Lammön är mycket slitagetålig.

3.6 Källuppgifter

Svenson, S-Å. 1976: Naturvårdsinventering av Bysjöholmarna. Länsstyrelsen i Kopparbergs län, miljövårdsenheten.

Ehnström, B. & Waldén, H. 1986: Faunavård i skogsbruket – den lägre faunan.

Muntliga uppgifter har erhållits från Björn Cederberg, Mora och Dag Nilsson, Fullsta.

II PLANDEL

1 DISPOSITION AV MARK OCH VATTEN

1.1 Övergripande mål

Bysjöholmarnas särskilda naturvärden är starkt kopplade till förekomsten av grova lövträd, död ved, orördhet, ostördhet och naturtypsvariation. De gamla ekarna, strändernas grova aspar och tallar samt strandängarna och deras lövskogsbryn ger ekosystemet dess speciella särprägel. Här finns också den krävande flora och fauna som gör Bysjöholmarna så unika i Dalarna.

Naturvärdena kan till stor del befrämmas genom fri utveckling, men den forna kulturpåverkan har varit mycket omfattande, och måste beaktas. Sålunda är förekomsten av grova eksolitärer på öarnas inre delar, liksom de öppna strandängarna, typiska kulturprodukter. Det måste betraktas som mycket angeläget att bevara öarnas gamla struktur, varför en viss skötsel krävs, något som beskrivs nedan.

1.2 Generella riktlinjer

Skötseln av Bysjöholmarna bör inskränkas till följande punkter:

- * Frihuggning av lövträdssolitärer, fr a av ädellöv.
- * Undanröjning av ung gran i yngre lövdominerade partier, särskilt där asp eller ädellöv förekommer.
- * Skötsel av de bäst bevarade strandängarna.

Vid frihuggningen bör man fr a avlägsna växtliga granar inom en väl tilltagen zon, så att det solitära trädets krona kan utvecklas fritt. Om möjligt bör sol-exponering av stammen eftersträvas. I de fall där granar har vuxit in i kronorna, eller där unggranuppslag har etablerats i lövpartier, kan ringbarkning vara en enkel metod för att "hålla efter granen". De kan då få ruttna på plats, till gagn för insekter och fåglar.

Strandängarna kan i något fall, t ex på Lammön, skötas genom slätter om tillräckligt manskap kan uppbådas. En annan möjlig skötselform som framgångsrikt används på liknande strandängar vid Hovran i Hedemora är bränning. Strandängar som avgränsas av vatten åt flera håll låter sig enkelt och säkert brännas av, varvid videsly effektivt bekämpas, och den öppna strandängen bevaras. Bränningen torde inte behöva vara årlig, utan kan genomföras då betingelserna för att elda är optimala.

1.2.1 Hävd av skogsområde

Skötselområde 1 – Lammön

Beskrivning: Lammön är uppbyggd av Möklintaåsen, vars branta krön formar den 1,5 km långa ön på ett karakteristiskt sätt. Torr lågvuxen tallskog dominerar den södra hälften, medan den norra delen är mer varierad. Här växer granskog med ett ofta stort lövinslag på åsslänten och på sediment-

planet nedanför. Asp, rönn och björk är vanligast och träden är ofta grova, ibland döda och omkullfallna. I viken i norr finns finkornigare sediment som har nyttjats av människan. Närmast stranden har strandängen slåtrats så nyligen att den ännu är öppen med bara enstaka videbuskar. På något högre belägen mark påträffas även några åkertegar som däremot idag är i det närmaste helt beskogade. Den norra delen besöks flitigt av badgäster. Här finns en eldpall iordningställd.

Målsättning: Lammöns lövrika åldrade skog har stort värde för fr a faunan, och här bör man sträva efter att utveckla kvaliteter som död ved, lågatillgång och lövinslag. Skogen är till stor del inne i ett successionsstadium där granen börjar dominera och tränga undan lövträden. Detta naturliga, men inte helt önskvärda, förlopp är svårt att påverka utan omfattande vårdinsatser. Det eftersträlvade lövinslaget kommer att finnas i strandzonen där aspen är konkurrenskraftig, samt i de stormluckor som rimligtvis kommer att uppstå när de resliga granarna blåser omkull.

Det är därför inte motiverat att med konstlade metoder försöka påverka det naturliga skeendet. Naturvärdena på de glest tallbevuxna delarna är mer allmänna och kan mycket väl kombineras med vissa satsningar för friluftslivet. Tallskogen på södra delen av ön torde vara mycket stabil och bör lämnas att med tiden utveckla allt äldre träd, med de värden som hör till sådana.

Strandängen är av stort värde att bibehålla öppen, dels för den biologiska variationen på ön, dels rent estetiskt för landskapsbilden. Ängen är dessutom ett kulturhistoriskt intressant inslag.

Åtgärder: Skogen på Lammön bör lämnas att utvecklas fritt med följande undantag: Längs åschrönet, där flera grova, gamla rönnar och lönnar växer, bör påträngande granar avlägsnas. Kring eldpallen och badplatsen bör tallskogen hållas gles genom återkommande gallringar.

Strandängen intill badplatsen skulle med fördel kunna skötas genom slätter, antingen med lie eller slätterbalk, och höet hässjas som viltfoder eller bortforslas. En förutsättning för genomförandet är dock någon form av lokalt engagemang.

Stigen längs åschrönet är en naturlig promenadväg som inte behöver märkas ut, men kullfallna träd bör sågas igenom så att stigen blir möjlig att följa.

Skötselområde 2 – Arnön

Beskrivning: Arnön utgörs till stor del av glest videbevuxen strandäng som i söder gränsar mot en strandskog av gammal gråal. Åt väster ligger marken högre och några hållar går i dagen. Här växer lövskog med björk, asp, gråal och enstaka ek. Buskskiktet av fr a brakved är välutvecklat. En röjning av gran genomfördes med gott resultat i början av 1980-talet.

Målsättning: Utveckling mot lövurskog. Strandängen bör om möjligt hållas öppen genom slätter eller bränning för att bevara den värdefulla flora och fauna som finns där.

Åtgärder: För närvarande krävs inga åtgärder. Uppväxande granar bör avlägsnas ca vart 10:e år. Förutsättningarna för att vårtid bränna strandängen bör undersökas.

Skötselområde 3 – Vidön

Beskrivning: Vidön domineras av näringsrika sedimentmarker som ligger så pass högt att de intas av frisk, örtrik lövskog med stort inslag av grova ekar. Några moränkullar avviker genom grandominans med aspinblandning. Endast smärre, nu igenbuskade strandängsmarker återstår. Ön uppvisar en parkartad skönhet som torde ha sitt ursprung i slätter samt i sen tid bete. I dagsläget sker inga snabba vegetationsförändringar, men granplantor och lövsly för-tätar långsamt undervegetationen.

Målsättning: Vidöns lövdominans med inslag av grova ekar, andra grova lövträd och grova strandtallar skall omhuldas. Kan dessutom den tydliga hävdkaraktären bibehållas är detta av stort värde.

Åtgärder: Beskuggande träd runt ekarna avlägsnas och återväxten hålls efter. Röjning av unggran bör ske ca vart 10:e år. Yppar sig möjligheten att beta ön skulle detta vara positivt för naturvärdena.

Skötselområde 4 – Lillön

Beskrivning: Lillön är i hög utsträckning granskogsbevuxen, men inslag av grova ekar, strandtallar och aspar finns här och var. Lind av klen dimension växer inom ett område. Ett fräkendominerat kärr med grova björkar finns centralt på ön. I dess närhet växer strutbräken rikligt. Granföryngringen är tät i vissa områden, och här är fältskiktet idag sparsamt utvecklat.

Målsättning: Lillön bör huvudsakligen utvecklas fritt, men de grova ekarna och lindbeståndet skall gynnas.

Åtgärder: I anslutning till de grövsta ekarna skall uppväxande gran hållas efter. Lindbeståndet bör friställas från påträngande unggran.

Skötselområde 5 – Drällsholmen

Beskrivning: Drällsholmen består av en bergkulle i söder och en öppen strandäng på öns norra del. På höjden växer asp och en hel del lind samt spridd ung gran. I övergångszonen mot strandängen bildar vide, al, och björk ett bryn.

Målsättning: Lövdominans med asp och lind på de torrare partierna. Strandängen bör om möjligt hållas öppen.

Åtgärder: Växtlig gran bör röjas undan, särskilt intill lindbeståndet. Strandängen kan hävdas genom bränning som någon gång kompletteras med röjning. Bränningen kan ske de år då väderleken är tjänlig, och behöver inte vara årlig.

Skötselområde 6 – Suggholmen

Beskrivning: Suggholmen är en låg, 50 meter lång holme uppbyggd av rullstensmaterial. Vide och gräs dominerar ön. Videsnåren är unga och troligen etablerade tack vare gynnsamma vintrar under en följd av år. Ön har tidigare varit en värdefull häcklokal för fisktärna.

Målsättning: Öppen lågvuxen vegetation med förutsättning att hysa häckande tärnor och andra fåglar, vilka idag har svårt att finna lämpliga häckningsplatser.

Åtgärder: Videsnåren röjes undan och gräset bränns vid behov för att hålla ön öppen och buskfri.

Skötselområde 7 – Långholmen

Beskrivning: Långholmen är en smal, ca 400 meter lång ö, uppbyggd av åsmaterial. Vacker och ganska gammal tallskog kläder hela ön.

Målsättning: Tallskog med naturskogskaraktär.

Åtgärder: Inga.

1.2.2 Jakt

All jakt är enligt reservatsföreskrifterna förbjuden.

1.2.3 Disposition och skötsel av byggnader

Byggnader saknas i reservatet.

1.2.4 Utmärkning av reservatets gräns

Reservatet är utmärkt med skyltar längs stränderna. Skyltarna ska underhållas vid behov.

2 ANORDNINGAR FÖR REKREATION OCH FRILUFTSLIV

2.1 Övergripande mål

Syftet med skyddet av Bysjöholmarna är fr a vetenskapligt, men även friluftslivets intressen skall tillvaratas. Det friluftsliv som bedrivs idag utgörs mest av bad och fiske, och kräver inte några omfattande anordningar. Några förändringar av detta förhållande är inte önskvärt.

2.2 Riktlinjer och åtgärder

2.2.1 Information

Information om reservatsföreskrifter finns på skyltar på öarna. Önskvärt vore att även informationstavlor om öarnas naturvärden framställdes, och utplacerades åtminstone vid badplatsen på Lammön och vid Näs camping.

2.2.2 Stigar

Den lilla stig som följer åschrönet på Lammön bör hållas ren från nedfallna träd, men någon särskild uppmärkning behövs inte eftersom stigen ändå är så lätt att följa. På de andra öarna behövs inga stigar.

3 TILLSYN

Tillsyn skall ske regelbundet eller vid särskilt behov av naturvårdsförvaltaren.

4 FINANSIERING AV NATURVÅRDSFÖRVALTNINGEN

Allmänt

Kostnader som redovisas bygger på uppskattningar och på 1993 års prisnivå. Dagsverkskostnaden 1 500 kr avser lönekostnader, kostnad för arbetsledning m m.

Skogsvårdsåtgärderna bör kunna genomföras på sikt med statliga beredskapsmedel eller liknande. De årliga tillsyns- och underhållskostnaderna belastar anslaget "vård av naturreservat m m."

Engångsåtgärder

Röjning o dyl	10 dv á 1 500 kr	15 000 kr
Framtagande av informationsmaterial:		3 000 kr
Summa engångsåtgärder:		<u>18 000 kr</u>

Tillsyn och underhåll

Tillsyn	2 dv á 1 500:-	3 000 kr
Skötsel av strandängarna	5 dv á 1 500 kr	7 500 kr
Summa underhållskostnader:		10 500 kr.